

in, want *Spilosoma urticae* Esp is werkelijk een mooie vondst. De vlinder heeft minder breede voorvleugels dan *Sp. menthastri* Esp en ook veel minder zwarte stippen. Bovendien is *S. urticae* Esp meer krijtwit, *menthastri* roomkleurig getint.

Nu meende ik nog wat te melden over *Miana ophiogramma* Esp en een paar andere beestjes, maar ik moet gauw smeeren, en de zon zinkt bijna in het schitterende water van het Hollandsch Diep. Een poosje geduld dus. Salut!

Numansdorp

A. DULFER.

NEST EN EIEREN VAN DEN KIEVIT.

Se weet, dat de kievit in moerassige weiden thuis hoort; ik heb eens gelezen, dat hij nergens zoo talrijk voorkomt, als in Nederland. Zijn voedsel bestaat uit wormpjes, slakjes, insecten en allerlei kleine waterdiertjes. Hij staat om geen enkele reden als eenigszins schadelijk bekend.

In 't vroege voorjaar, zagen we de kieviten weer in onze weiden terugkomen. De eerste weken vlogen ze nog rond in troepjes, maar in Maart of het laatst van Februari bij paren. Dan begonnen ze ook zoo zachtjesaan over den nestbouw te denken. Evenwel moeten we hier aan dat „bouwen“ al een heel zwakke beteekenis toekennen. Een knappe architect is de kievit geenszins.

Als we dan in Maart eens in die weiden kwamen vonden we nog wel geen nesten met eieren, maar toch hier en daar in het gras de bewijzen van de werkzaamheid der kieviten. Op een oppervlakte van een tiental M² vonden we soms wel 4 of 5 kuiltes die allemaal voor een begin van nest konden aanzien worden. Of de vogels die maakten uit tijdverdrijf, dan wel, om zich al vast te oefenen, is mij niet bekend. Wel weet ik, dat we die kuiltes later nog wel eens opzochten en dan niet zelden in sommige er van eieren vonden. Ook wanneer de kieviten druk aan het leggen waren, vonden we om het nest heen meestal enkele kuiltes, die wij „krawseltjes“ noemden. Het vinden van zoo'n krawseltje was ons een fingerwijzing om in die buurt dubbel goed uit de oogen te kijken.

In schoolboekjes op dit gebied, las ik vaak, dat het nest van den kievit niets anders is dan een kunstloos kuiltje in het gras, zonder meer. Dat is nu niet precies juist, of liever, maar half waar. Zoolang er nog maar één of twee eitjes in liggen, mag dat gezegd worden; die liggen vaak zoo maar in de vochtige aarde. Maar mag de kievit zijn aantal (zijn „rand“) van 4 eitjes voltallig krijgen, dan is er gaandeweg een laag strootjes en

sprietjes ingebracht, zoodat het dan niet langer is een simpel kuiltje in het gras, maar een zacht nestje, warm en dik gevoerd. Op 4 eieren gaat de kievit broeden. Wordt er druk gezocht, dan is hem dat gedurende April maar zelden vergund. Als dan de eieren zoo vaak worden uitgehaald, dan is de gejaagde vogel nog minder kieskeurig in het bouwen van zijn nest. Elk kuiltje in het gras kan dan een nest worden. Eens vond ik een ei in het water. Een andermaal lag er een in een hoop uitwerpselen van een koe, waarin een of andere viervoeter met zijn poot een „nest“ had getrapt.

En de eieren. Die zijn peervormig, in hoofdzaak groen gekleurd met zwarte spikkels, die klein op het spitse en grooter op het bredere uiteinde zijn. De groene grondkleur wisselt van donkerder tot lichter, ik zou haast willen zeggen, al naar de gesteldheid van den bodem. Daarover straks meer.

Het nest van den kievit, zei ik, ligt zoo maar open en bloot op den grond. Men zou daaruit opmaken, dat de eieren zoo maar voor het oprapen zijn voor ieder die er naar zoekt. Ja, de kans daarop zou groot zijn, als nu de natuur haar schepselen niet te hulp kwam. Die hulp is tweemaal. Die zit 'm in de kleur der eieren en ten tweede in de groote mate van slimheid, waarmede de vogels begiftigd zijn.

Deze laatste houdt de onervaren zoekers ver van het nest. We hebben allen wel eens gehoord of gelezen van de taktiek der kieviten, om de zoekers „op een dwaalspoor“ te brengen. Ik sta er daarom hier niet bij stil. Faalt deze taktiek tegenover meer geroutineerden en naderen deze het nest al, dan moet de kleur der eieren hem misleiden. En dat doet die nog al vaak. Ik wil er daarom een en ander van mededeelen. Die kleur is werkelijk voor den vogel van groot belang. Want hieraan dankt hij het, dat de eieren zoo weinig opvallen, al liggen ze dan maar bloot op den grond.

De groene grondkleur met de zwarte spikkels vormt met de tinten van nest en omgeving zó'n geheel, dat je oog er op geoefend moet zijn, of je trapt ze eerder kapot, dan dat je ze vindt. Dit is dus een groote waarborg voor het behoud der eieren, die de natuur zelf schenkt, a. h. w. als een vergoeding voor het gevaarlijke van het nestelen op zoo'n in 't oog vallende plaats.

Eenige staaltjes uit mijn ervaring mogen bovenstaande helpen bevestigen.

't Was op een Zaterdagmorgen. Ik was er met een kameraad op uit geweest. Om onzen weg naar huis wat te bekorten, zouden we de wei doorgaan, waar de kieviten nestelden, op gevaar af van door den jachtopziener — onbez. rijksveldw. — op 't lijf gevallen te worden. 't Was snikheet, het gras stond te schroeien in de zonnehitte. Plotseling hoorden

we een krakend geluid aan onze voeten, van iets, dat brak.

We keken en zagen nog net een massa eierstruif voor ons uitvliegen. Wat was gebeurd? Mijn makker had met zijn klomp in een kievitsnest getrapt. Alle vier eieren waren stuk. We konden er nog aan zien, dat de vogel aan het broeden was. Het speet ons zeer, maar het was toch geheel buiten onze schuld.

Een anderen keer liep ik met denzelfden makker te zoeken. Ieder van ons had zijn eigen strook grond voor zijn deel. Reeds op een afstand van een pas of tien zag ik op mijn vriends terrein een verhoogd randje gras, dat mij aan een nest deed denken. We kwamen er al dichter en dichter bij, we waren er, maar mijn makker zei niets. Uit kieschheid, om hem niet te krenken, aarzelde ik nog, om een pas of wat zijwaarts te maken en zelf eens te kijken. Maar toen hij er overheen zou stappen, kon ik niet laten, eens op hem toe te loopen, en jawel, van tusschen zijn voeten, raapte ik twee kievitseitjes op.

Nog een voorbeeld. Toen ik later eens met een anderen vriend door de wei liep, had deze bijna met den hak van zijn schoen twee eieren verpletterd. Daar ik hem nog bijtijds toeriep, op zijn teenen te blijven staan, en zich niet te verroeren, bleven ze gespaard. Het waren dezen keer eieren van de grutto. Die deelt in dit opzicht in hetzelfde voorrecht, evenals ook de scholekster. Vijf minuten na het geval met de grutto-eieren liep dezelfde makker een nest van een scholekster voorbij. Bij de eieren van deze vogels is de schutkleur niet zoo sterk sprekend als bij die van den kievit. De ook nog grotere eieren zijn meestal lichter van grondkleur en dus meer in het oog vallend.

Bovenstaande gevallen doen mij de z.g. schutkleur der eieren voor de vogels van zeer groot belang achten. Wie weet, hoeveel eieren ik zelf ook daardoor voorbijgelopen heb. Ik herinner me ook nog, dat we in de wei iemand zoekende aantroffen, die voor een prima eierzoker doorging. Hij verzekerde, dat in de „kontrij“ waar hij liep, een nest moest liggen. Dat had hij uit de bewegingen en gedragingen van een paar kieviten opgemaakt. Na wel een kwartier lang op een oppervlak van plm. 100 M². ijverig gezocht te hebben, zei hij: „Ik moet naar mijn werk, als je door blijft zoeken zul je ze wel vinden. Ze moeten er liggen.” En hij had nauwelijks zijn rug gedraaid, of we vonden een nest van vier. Die man zelf had er ook maar wat omheen geloopt.

Nu wil ik nog een en ander mededeelen, waaruit we haast zouden besluiten, dat de vogels willekeurig in overeenstemming met de bodemgesteldheid de kleur der eieren kunnen wijzigen. Misschien kan dit opwekken tot nader onderzoek.

In het vroege voorjaar — ik zei het reeds — vonden we in de drassige weiden (met groen gras) kievitseieren met een werkelijk groene grondkleur, wel ietwat verschillend bij verschillende kieviten.

Niet zelden echter vonden we ook kievitseieren op bouwland. Deze waren altijd lichter, grijsachtig van grondkleur, weer meer dus in overeenstemming met de grijze, doffe kleur van het land.

Eenige jaren geleden vond ik kievitseieren in de duinen bij Zandvoort. En zie, alweer in overeenstemming met de meer geelachtig getinte nestomgeving, was de grondkleur der eieren met den besten wil van de wereld niet anders dan geelachtig (lichtgeel) te noemen. 't Is ook mogelijk, dat de andere grondsoort den vogel andere stoffen verschaffen voor de eierschalen, stoffen aan dien grond eigen. Dan zou dus die variatie daardoor direct bewerkt kunnen worden.

Bij de kievitseieren heeft dit verschijnsel het sterkst mijn aandacht getrokken. Die treffende wijziging is niet gezocht, maar mij plotseling opgevallen, toen ik kievitseieren in de duinen vond.

't Is wel aardig, met het oog op het bovenstaande, een vergelijking te maken tusschen den kievit en de wilde eend, die toch ook vaak of meestal in weiland nestelt. Er is dan bijna geen verschil in de wijze, waarop beide nestelen. De eend zal wat meer het lange gras opzoeken, maar het nest is ook weer zooveel grooter. Zonder eieren hebben de nesten zoowat gelijke kans in het oog te vallen. En nu de beschermende maatregelen. Wie de taktiek der wilde eend niet kent en wel haar groote, lichtblauwe eieren, soms met 12 tegelijk in een nest, die zal den kievit al zeer boven haar bevoorrecht achten. Haar eieren moeten immers van verre gezien worden. En toch — beklag haar niet te veel, want waar de kievit het behoud van zijn eieren dankt aan de schutkleur, daar schonk moeder Natuur de eend het instinct, om bij het verlaten van het nest dit met dor gras en bladeren te bedekken.

Als een staaltje, hoe sterk sprekend de beschuttende invloed van de kleur der kievitseieren is, moge het volgende dienen. Toen ik een paar weken geleden met een jongen een nest met kievitseieren zou gaan kiekken, zei hij me, dat hij beter de eieren van den tureluur kon vinden in het lange gras, dan kievitseieren, „want,” zei hij van de laatste, „die liggen zóó open en bloot, dat je ze niet ziet.” Hoe paradoxaal het moge klinken, die zoon van 't Schouwsche „lageland” sloeg toch precies den spijker op den kop.

Noordgouwe.

J. VIJVERBERG.

